

TRIST: – Det er en veldig uheldig prioritering at de fjerner noe som er enkelt, lett tilgjengelig og dekker et behov kommunelegene har. Da blir man ekstra lei seg når det skal forsvinne, sier kommuneoverlege Vegard Vige i Grimstad kommune. Foto: Colourbox / Grimstad kommune

FHI varsler kutt av viktig tjeneste for kommuneoverleger – Tragisk

Fra 14. oktober tar Folkehelseinstituttet (FHI) ned tjenesten som gir kommuneoverleger løpende oversikt over smittsom sykdom i kommunen. Kommuneoverlege Vegard Vige i Grimstad fortviler.

Leni Aurora Brækhus
ab@dagensmedisin.no

Publisert: 2022-09-29 — 06.00

Vegard Vige har vært kommuneoverlege siden 1993, i henholdsvis Halden, Kristiansand og nå Grimstad. I starten av koronapandemien fikk han og de rundt 350 kollegene hans i Norge, tilgang til en ny versjon av FHI-tjenesten **Sykdomspulsen for kommunehelsetjenesten**.

Tjenesten sørget for at Vige endelig opplevde at han kunne innfri lovkrav som pålegges ham som kommuneoverlege med ansvar for smittevern, om å ha en løpende oversikt over utviklingen av smittsomme sykdommer i kommunen.

– Jeg har lagt ned 29 år i denne bransjen, og det har ikke vært lett å få løpende oversikt fra dag til dag om smittsomme sykdommer, men etter mye om og men fikk FHI på plass Sykdomspulsen, sier Vige til Dagens Medisin.

– Den viktigste grunnen til det lovpålagte kravet om å ha oversikt, er at du som kommuneoverlege skal kunne agere og gjøre noe dersom du har et utbrudd under oppseiling, fortsetter han.

Viktig verktøy

Vige forteller at tjenesten lar kommuneoverleger gå inn og få ut oversikt over forekomst av ulike sykdommer sammenstilt fra flere registre, blant annet ferske tall fra MSIS som gir oversikt over de meldepliktige sykdommene.

– For eksempel er det Sykdomspulsen som har gitt oss god oversikt fra uke til uke over antall covid-19-tilfeller i kommunene. Det er veldig nyttig for akkurat denne oppgaven å ha oversikt og kunne reagere.

– Vel så viktig er oversikten over blant annet omgangssyke, influensa og andre infeksjoner.

Men snart kan det være slutt. Nylig informerte FHI om at Sykdomspulsens nettside for kommunehelsetjenesten vil bli tatt ned 14. oktober, med henvisning til at «FHI er midt inne i en krevende budsjettprosess».

– Det er tragisk at det skal legges ned av økonomiske grunner, sier Vige og fortsetter:

– Det er en veldig uheldig prioritering at de fjerner noe som er enkelt, lett tilgjengelig og dekker et behov kommuneoverlegene har. Da blir man ekstra lei seg når det skal forsvinne.

Bekymringsmelding

Preben Aavitsland som er fagdirektør i FHIs område for smittevern, miljø og helse understreker at FHI ikke har noe ønske om å legge ned Sykdomspulsen, og at de ser på alle muligheter for å bevare den. Foto: FHI

Han har sendt en bekymringsmelding til Statsforvalteren i Agder, hvor han viser til plikten han har etter smittevernloven til å ha «løpende oversikt over de

infeksjonsepidemiologiske forholdene i kommunen», og kravene i folkehelseloven om «nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen» og epidemiologiske analyser.

«I «alle år» har kommuneoverlegene i landet måttet leve med at muligheten for faktisk å ha slik oversikt var svært begrenset, og at å fremskaffe slik informasjon er så arbeidskrevende og komplisert med oppsøking og sammenstilling av tilgjengelige data at det i praksis ikke blir gjennomført. I praksis har det betydd av svært få kommuner og kommuneoverleger har kunnet ivareta dette kravet. Sykdomspulsen var, da den omsider ble etablert og gjort tilgjengelig for kommuneoverlegene

under pandemien, det første reelle og praktisk anvendelige verktøy for faktisk å kunne ivareta denne oppgaven», skriver Vige til Statsforvalteren i Agder.

– Jeg sendte bekymringsmeldingen fordi jeg er usikker på hvordan skal jeg ivareta det lovpålagte kravet om å ha oversikt over den epidemiologiske situasjonen i kommunen når FHIs tjeneste Sykdomspulsen for kommunehelsetjenesten legges ned.

– Vi har alltid god oversikt over «snøen som falt i fjor», og det er for så vidt akademisk interessant. Men oversikten over at nå er det i ferd med å utvikle seg noe i kommunen, som åpner for at man kan gjøre noe med det, er det bare Sykdomspuls som gitt oss.

Han forteller at han har lagt ut et innlegg om at tjenesten skal legges ned på en diskusjonsside for kommuneoverleger, og at flere kommenterte at de var helt enige i at det er trist at tjenesten forsvinner.

– Dette er et flott tiltak som veldig få andre ser, men som er veldig viktig for kommuneoverlegene for å kunne ivareta dette lovkravet. Det er en veldig uheldig prioritering at de legger ned tilbudet.

Han viser til at Sykdomspulsen henter inn tall fra registre som FHI eier og har kontroll over selv.

– Det må være begrenset hvor mye jobb og penger som legges i denne tjenesten.

– Hvis 350 kommuneleger skal sitte på hvert sitt kontor og lappe sammen noen lignende, blir det ikke billigere. Alternativet er at man aksepterer at vi ikke klarer å ivareta lovkravet om å ha oversikt over den epidemiologiske situasjonen i kommunen, så får vi bare la influensa og omgangssyke «stå på», sier han oppgitt.

FHI: – Vil ikke legge ned tjenesten

Preben Aavitsland som er fagdirektør i FHIs område for smittevern, sier til Dagens Medisin at han er glad for at kommuneoverlegene har nytte av Sykdomspulsens nettside for kommunehelsetjenesten.

– Det var nettopp for dem at vi laget denne tjenesten, sier han i en epost til Dagens Medisin.

– Er du enig med Vige i at det som Sykdomspulsen bidrar med, er viktig for at kommuneoverlegene kan ivareta det lovpålagte kravet om å ha oversikt over den epidemiologiske situasjonen i kommunen – og at det

er vil være mye mer ressurskrevende dersom alle landets kommuneoverleger skulle forsøke å skaffe tilsvarende oversikt på egenhånd?

– Ja, jeg er enig i dette. Hensikten med Sykdomspulsen var nettopp å støtte kommunelegene i dette arbeidet, svarer Aavitsland.

Fagdirektøren viser til at instituttet er i en «svært alvorlig økonomisk situasjon». Han understreker at FHI ikke har noe ønske om å legge ned Sykdomspulsen, og at de ser på alle muligheter for å bevare den.

– Den endelige beslutningen er ikke tatt. Nettsiden må antakelig legges ned eller iallfall gå tilbake til slik den var før pandemien, fordi det ikke er folk til å drive den videre. Nettsiden ble kraftig forbedret for å gi kommunelegene bedre oversikt under pandemien. Vi brukte midlertidige medarbeidere til dette, men nå har vi ikke midler til å beholde disse medarbeiderne, sier Preben Aavitsland.

– Hvor mye penger sparer FHI ved å legge ned tjenesten?

– Vi har ikke sett detaljert på dette, men det er snakk om lønn til to-fire personer og noen driftskostnader.

Flere tjenester skal kuttes

– Hvorfor kuttes nettopp denne tjenesten?

– Det er dessverre ikke bare denne tjenesten som kuttes, det blir flere aktiviteter og tjenester ved FHI som må avvikles eller reduseres de kommende månedene. Vi har imidlertid sendt ut et tidlig varsel om denne tjenesten siden nedbyggingen må starte allerede om et par uker, svarer Aavitsland.

Dersom tjenesten legges ned 14. oktober, har ikke fagdirektøren tro på at den vil komme opp igjen i samme form på et senere tidspunkt.

– Vi regner med en anstrengt økonomisk situasjon i 2023 også. Dersom Sykdomspulsen først legges ned, kommer den neppe tilbake i samme form, sier Aavitsland.

– Hvilke andre tjenester/aktiviteter må legges ned eller reduseres ved FHI de nærmeste månedene?

– Det må vi komme tilbake til. Sykdomspulsen ble offentliggjort nå for å gi kommunelegene tid til å områ seg, og fordi avviklingen må skje før midlertidige medarbeidere slutter, svarer Aavitsland i e-posten.

Spare 245 millioner kroner

Gjennom pandemien har aktivitetsnivået til Folkehelseinstituttet vært svært høyt, og regjeringen har fulgt opp med ekstrabevilgninger. Men nå skal det kuttes.

I slutten av forrige måned meldte **FriFagbevegelse** at Folkehelseinstituttet har fått signaler om kraftige kutt i statsbudsjettet for 2023. Det kommer på toppen av at FHI hadde bedt om 144 millioner kroner i ekstrabevilgninger i 2022, men bare fikk 30 millioner kroner, ifølge **NRK**.

Totalt estimerer FHI at de må spare inn 245 millioner kroner over 2022 og 2023. Det kan bety at 245 årsverk, rundt hver femte ansatt, må kuttes. Dermed vil antall ansatte være på samme nivå som før pandemien, ifølge **FriFagbevegelse**.
